

KJAK

Steðga kynsligari orientering?

Símun Absalonsen

Føroyar tykjast at vera blivið eitt kynsfikserað samfelag. Men ikki øll herrópini tykjast eins væl umhugsað. Eitt av hesum slogan er "Steðga pedofili í Føroyum". Endamálið við hesum er at verja børnini ella steðga ágangin móti børnum. Øll, ið virka fyri verju av børnum, hava uppiborið rós og fullan stuðul. Men tað tykist ofta trupult í dagsins miðlum at skilja millum kynsliga orientering og kynsliga atferð. Í okkara revsilóg er eingin

kynslig orientering ólóglig, men hinvegin kann kynslig atferð vera ólóglig. T.d. er tað ikki ólógligt at vera heteroseksuellur, men tað er ólógligt at fremja neyðtøku. Tað kann tykjast løgið at tann politiskt korrekta retorikkurin stigmatiserar ávís kynsliga orientering, samstundis sum mann heldur uppá, at kynslig orientering er genetiskt treytað og tískil viðfødd. Eitt menniskjað kann ikki gera við at tað hevur ljóst hár, brún eygu og hevur blóðtypuna A rh+. Hetta hava genini (ilegurnar) avgjørt. Fyri nøkrum árum síðani segði táverandi lögmaður í eini almennari røðu, at tað var skilgott at viðurkenna sín kynsliga samleika.

Ein ótømandi listi?

Listin yvir ymiskar kynsligar orienteringar er langur og kanska lítið hugaligur lesnaður. Sambært danskari definition eru m.a. hesar lýs-

ingar av ymiskum kynsligum orienteringum:

- Heteroseksuel – seksualitet rettet mod mennesker af det modsatte køn
- Homoseksuel – fysisk tiltrækning af personer af samme køn
- Biseksuel – seksuel tiltrækning rettet mod begge køn
- Pedofili – seksuel tiltrækning mod børn
- Infantofili – seksuel tiltrækning mod små børn
- Zoofili – seksuel tiltrækning mod dyr
- Nekrofil – seksuel tiltrækning mod døde mennesker
- Parafili – afvigende seksuel adfærd

osfr.

Listin er kanska ótømandi.

Um allar definitionir eru rættar veit eg ikki, men hetta er so tað sum nakrar orðabækur siga. Áhugavert er at "afvigende adfærd" verður nevnt. Men hvat er "afvigende"? Afgigende í mun til hvønn norm? Hvør hevur definitionsrættin? Og er talan um genetiskan arv, umhvørvi ella val? Ella kanska ein blanding av hesum? Spurningarnir eru nógvir.

The "gay gene"

Sambært tað, sum dagsins miðlar borðreiða við, er kynslig orientering viðfødd. Men meðan granskarar dúgliga hava leitað eftir homo-geninum, so hevur mann ikki lagt eins nógva orku í at finna gen fyrri aðra

seksuella orientering. Hvi so er, kunnu vit hava okkara meining um. Fleiri bækur eru útgivnar ið grundgeva fyrri "the gay gene" og bæði leikur og lærdur hevur lagt navn til slíkar bækur. Kanska fylgir nógv granskingarjáttan við, tá granskingarúrslitið er politiskt korrekt, hóast gransking átti at fylgt objektívum professionellum háttalagi og ikki subjektivum politiskum ynskjum.

Bókin "Born Gay: The Psychobiology of Sexual Orientation" eftir granskarunum Wilson og Rahman er vælumtókt millum aktivistar. Men meiningarnar eru ymiskar – eisini millum granskarar. Neil Whitehead, sum er professari í biokemi, heldur lítið um slík "populervísundalig avrik". Hann sigur beint fram, at empiriskir møguleikar at granska hetta eru einfaldir og lætt atkomilgír. Kanningarnar eru eisini longu gjørdar og úrslitini fyriliggja, men tey venda kanska ikki politiskt rætt og verða tí tagt burtur. Whitehead sigur, at um kynslig orientering er genetisk treytað ella ávirkan í fosturtíðini, so áttu eineggjaðir tvíburðar altíð at havt somu kynsligu orientering. Hetta er púra logiskt. Men nógvar og drúgvar kanningarnar úr fleiri londum viðv. eineggjaðum tvíburðum og kynsligum samleika, vísa nakað heilt annað. Í samrøðu við danska blaðið Udfordringen sigur Dr. Whitehead m.a.:

- De forskere der arbejder med dette emne, er ikke tilfredse med mediernes be-

skrivelse af sagen. Men de foretrækker at holde sig til deres akademiske arbejde frem for at involvere sig i diskussioner med aktivisterne.

Genetikur, memetikur og politikkur

Bíløgð arvalæra kann helst brúkast til mangt og hvat í politiskari dagsskrá. Í mars mánaða 2001 var eg til almennan fyrilestur á Debesartrøð, har norski professarin Jarl Giske helt fyrilestur um m.a. "mentanarlaga evolusión". Hann lýsti her áhuga-verda hugtakið "mem", sum fyrstu ferð sá dagsins ljós í bókini "The selfish Gene" eftir Richard Dawkins. Meðan gen hýsir fysiskar arvaeginleikar, sigst "mem" at hýsa mentanarligar arvaeginleikar og kollektivar vanar ella "virus" sum t.d. átrúnað. Mem-ástøði hevur eisini verið serstakliga vælumtókt amboð til at stigmatisera tað politiskt ókorrekta sum t.d. gudstrúna.

Men seinastu árin, hevur granskingin verið støðugt meira atfinningarsom mótvegis memuppfínissin-um hjá Dawkins og alsamt fleiri og fleiri eru nú farin at ivast í, um mem nakrantíð hevur verið til. Summi sam- anbera tað við Lock-Ness ódjórið í Skotlandi, sum fólk í ein mansaldur hava havt stóra virðing fyri, men sum flestøll nú eru samd um ongantíð hevur verið til. Sama kann kanska sigast um tað "mem-spøkili", sum náttúruvísundadeildin á setrinum í 2001 framlegði

sum empiriskt fakta.

Í bók síni "Gudløse hjerner" eftir donsku heimsspekingunum Lars Christiansen og Lars Sandbeck hava teir drúgva umtalu av memhugtakinum. Har stendur m.a.:

Memet er vistnok tænkt som en biologisk enhed, der "opholder" sig i hjernen, men det står ikke helt klart hvor og hvordan. Det er endnu ikke lykkedes at definere memets substans, ligesom man kan med genet. Ingen har set eller rørt ved et mem, og man fristes til at sige, at det kræver et "mem-mem" at tro på memet.

Memetikken opfylder alle de strenge krav, man kan stille til pseudovidenskab: Den forklarer alt og ingenting, den kan hverken verificeres eller falsificeres, og den føjer intet nyt til vores forståelse af verden, mennesket, kulturen – eller religionen for den sags skyld. Karl Marx skal engang have sagt, at han ikke var marxist, og Dawkins-kritikeren Mary Midgley har sikkert ret i, at havde Darwin levet i dag og set sin teori applikeret på kulturen på denne løsagtige måde, ville han have erklæret, at han ikke var darwinist.

Tað verður dúgliga tosað um týdningin av upplýsing í dag. Men sjálvur haldi eg, at nógv av tí, ið dagsins miðlar í Føroyum borðreiða við í dag undir spjaldrinum fólkaupplýsing, umboðar tað politiskt korrekta heldur enn breiða vitan.

Meditations- og málaraskeið við inspiratióin úr dreymaheimum

Fríggjadag 21. - sunnudag 23. februar.

Eitt vikuskifti við fordjúpils í kreativum prosessum, egnum resursum og persónligum útrykki.

Kostnaður 1.550 kr.

Lærari: Vivian Sjóðklett
www.kunstterapi.fo

Tilmelding haskulin@haskulin.fo
Føroya Fólkaháskúli
Háskúlavegur 14
Tlf. 311743.

Føroya Fólkaháskúli
Háskúlavegur 14 · 100 Tórshavn
Tlf. 311743 · haskulin@haskulin.fo
www.haskulin.fo

"Vælkomin á nýggju Rás2!"

Tróndur

Nú við nýggjari sendiflatu

Lurta eftir Rás2 beinleiðis
www.ras2.fo Rás2 Vágbotnur, Tórshavn tel. 359999 fax 359990 ras2@ras2.fo

NÝTT & TÍTT

